

Predikan

2 söndagen i fastan 2011, 3 årg.

Psalmer: 253, 673, 445, 230, 441:3

Pär-Magnus Möller

Det är en vacker berättelse ur Jesu liv som vi får ta emot i dag. Det är en berättelse som handlar om det allra skönaste i en människa: den rena kärleken, den kärlek som vill ge utan att begära något tillbaka. Den kärleken rymms faktiskt i våra liv. Kvinnan i dagens evangelium var fylld av den kärleken. Emot alla sociala normer och all fin etikett kom hon in från gatan, gick fram till Jesus med sin dyrbara parfym och hällde den över hans huvud. Och rummet fylldes av doften från denna parfym – såsom kärleken sprider ett välbehag och en doft av himmelen då den tränger igenom i våra liv.

Det berättas om en hel del helgon i kyrkans historia, att det från dem ibland utgick en doft som beskrivs som en mild och underbar doft av blommor. Det är doften av helighet.

Jag har i min bokhylla en märklig bok som skrevs på 1200-talet av en dominikanermunk som hette Petrus de Dacia. Han verkade på Gotland men besökte under sina studier i Tyskland en kvinna som hette Katarina av Stommeln. Petrus de Dacia kallas Sveriges första författare och boken handlar just om Petrus de Dacias möten med Katarina av Stommlen. Katarina var hårt ansatt av djävulen och det målas i boken upp fruktansvärda bilder av hur människoträck kastades från tomma intet och fyllde rummet där hon satt. Djävulen gjorde allt för att hon skulle börja tvivla på Gud och hans kärlek, han slog henne och torterade henne. Men Katarina var lugn och fylld av frid. Samtidigt som hon hela tiden såg djävulens ansikte kunde hon också se Kristi ansikte. I de stunder då den onde vilade från sitt verk och för en tid lät Katarina få ro, fylldes rummet, som var fyllt av människoträck, av en underbar doft av blommor. En doft så schön att den dränkte allt obehag som fanns runt omkring. Det var doften av himlen som fyllde rummet. Katarinas kärlek till Jesus fyllde henne med himmelsk frid på ett konkret och fysiskt vis: Hon luktade himmel – och den luktade skönare än all helvetets träck.

Så tänker jag att kvinnan med balsamflaskans kärlek också doftade. Dofthen var den himmelska kärlekens doft som brast igenom den snikenhet och avundsjuka som annars verkade husera i rummet där Jesus befann sig.

Kvinnans handlande mot Jesus uttrycker ett mål med det kristna livet som vi i djupet i våra liv nog kan känna längta efter. Målet är inte alltid så lätt att formulera, men jag tror att de flesta av oss hade önskat den milda och ödmjuka,

hängivna kärlek som kvinnan ger uttryck för. Jag skulle mena att hennes kärlek är en bild för den tro som vi alla, på olika vis, kämpar efter att få. För visst vill vi att våra liv skall lukta himmelska blommor – bli en Kristusdoft i världen.

Jag känner inte kvinnan i dagens evangelium och hon har i texten inte ens ett namn. Samtidigt kan vi genom kyrkans andliga erfarenhet veta vad hon gått igenom för att nå fram till denna kärlek. Vi vet hur hennes kämpande tro har sett ut – och mycket av den kampen kan vi nog också känna igen i våra egna liv.

Allting började i längtan efter ett helt liv, ett oskadat liv, ett liv där hon kunde erfar att hon var älskad och sedd. Vi börjar alla där, det är vår gemensamma utgångspunkt. Efter syndafallet i paradiset då Adam och Eva åt av den förbjudna frukten har varje människa på något sätt fötts in i ensamheten, utsattheten och brustenheten. Samtidigt bär varje människa på oändliga djup som hon inte riktigt känner. Ofta är dessa djup i hennes inre skrämmande för henne och hon täcker för bråddjupet för att slippa se det. Dessa oändliga djup i människas inre är människans gudalighet, konsekvensen av att hon är skapad till Guds avbild. Brustenhets och helighet är människans lott i denna värld.

Länge kan människan leva som om dessa djup inte fanns, hon kan gömma sig för Gud. Men i nästan varje människas liv kommer dagen då det börjar höras en viskning som ekar ur djupen. Någon viskar hennes namn. Det underliga är att hon känner igen rösten – men minns inte ansiktet. Rösten från bråddjupen lockar fram en hemlängtan, en längtan till paradiset, till Gud.

Om människan är en mogen människa börjar hon ett sökande efter röstens ansikte – för hon vet att om hon bara finner ansiktet kommer hon att vara där hon längtar efter att få vara.

Det är inte ovanligt att rösten och längtan först blir tydligt för människan efter en svårare upplevelse. Ofta är det så att bråten och allt det man försökt dölja de inre djupen med först måste raseras och vältas bort. När allt väl är raserat, återstår tystnaden och tomheten. Först i tystnaden och tomheten hörs rösten som nämner människan vid namn.

Jag vet inte, men jag har en känsla av att kvinnan som i dagens evangelium smörjer Jesu huvud var en kvinna med en sårig bakgrund. Det var ofta sådana kvinnor och män som verkade söka sig till Jesus. Hon kanske blivit övergiven av både den ene och andre, sviken och bedragen. Kanske var hennes liv fyllt av felsteg och synd. Kanske hade hon på ett brutalt sätt upptäckt livets ensamhet och utsatthet. På många sätt hade hon känt längtan efter ett helt liv och på många ställen hade hon försökt finna den. Kanske hade hon gått från famn till famn för att inte upptäcka annat än att det hon djupast sökte inte gick att finna hos någon annan ensam själ.

Då hade hon hört talas om Jesus. Han hade gjort märkliga saker med människor. Naturligtvis var hon skeptisk, för hon var inte dum. Skeptisk måste man vara mot allt religiöst ”hokus pokus” som finns. Kanske var det någon hon litade på som hade varit nära Jesus och hört honom, rört honom och blivit berörd av honom. Kanske hade hon då lyssnat på vännens berättelse med skepsis, men ändå erfarit att det här handlade om något annat än ”hokus pokus”. Ofta är det ju så att den människa som blivit berörd av Jesus också bär med sig något av Jesu härlighet i sitt liv och den härligheten kan beröra andra. Kanske hade kvinnan berörts av den härligheten. Kanske hade kvinnan gått till de ställen där Jesus sades vara, lyssnat på avstånd, inte riktigt förstått, tänkt att han var en bluff. Detta smygande kanske varade flera veckor eller månader. Men så kom dagen då Jesus kom alldeles för nära hennes för att hon skulle kunna vika undan och gömma sig bakom sin skepticism. Hur det gick till vet jag inte, men på något sätt såg hon ansiktet och kände igen rösten.

Jag brukar säga att vi blir till i andra människors blickar – och när det handlar om Jesus är det än mer sant. Vi blir till när vi möts av hans blick – först då förstår vi i djupen av vårt inre vem vi är. Alla kristna har inte en god självinsikt, men däremot menar jag mig kunna säga att en människa som inte är kristen inte heller i djupen kan känna sig själv och nå den djupaste självinsikten. Man är inte hemma, man har inte sett ansiktet på honom som är grunden i vårt djupaste väsen: Jesus. Man kan heller inte förstå detta stora om man inte mött honom: Man vet nämligen inte vad det är man saknar. Bara den som mött Jesu blick vet vem han eller hon är.

Kvinnan blev i Jesu blick medveten om vem hon var: Guds älskade barn. Plötsligt såg hon sig själv speglas i Jesu ögon. Vad såg hon? Hon såg sin inre ensamhet, sin rädsla, sin synd, allt avskyvärt som hon skämdes för. Men det underliga var att hon inte behövde värja bort blicken för vad hon upptäckte i Jesu ögon. Hon såg nämligen att han inte såg på henne med den avsky som hon tyckte att hon var värd. Jesus bara konstaterade hur saker och ting låg till. Han visste sanningen om henne. Han förnekade inte sanningen.

Så såg hon smärtan i Jesu ögon. Hon såg att allt det hon gjort under sitt liv, all synd och lögn, ledde Jesus till korset. Men också detta kunde hon uthärda att se. Jesus dömde henne inte. Kvinnan såg i Jesu blick att han gick mot Golgata kors alldeles frivilligt – av kärlek – av kärlek till henne.

Av kärlek – det är här smärtan kommer över henne. I Jesu ögon såg hon också det som hon mest av allt längtat efter: Att bli älskad trots allt, genom allt. Hon mötte i Jesus någon som kände hennes rakt i igenom men ändå inte försköt henne – utan valde att älska henne trots allt. Nu hade hon funnit hem. Nu visste hon vem hon var.

Det var i detta möte – det är i detta möte – som vi alla förundras och berörs: Jesus älskar mig! Han som är av evighet och oändlighet, älskar mig! Gud som skapat himmel och jord älskar mig! Jag är någon i Guds blick! Den dom jag själv fällde över mitt liv – den dom andra fällt över mitt liv – lyfts av mig och läggs på Jesu axlar. Och han älskar!

Det låter alltid platt när man försöker få ner det i ord – och ändå är denna erfarenhet livets viktigaste erfarenhet. Denna insikt och erfarenhet är nödvändig för den andliga växten. Den är grunden för allt andligt liv.

Konsekvensen av denna erfarenhet blev för kvinnan att hon tog en av sina dyrbaraste egendomar, nardusbalsamen, gick till Jesus och lät den flöda över hans huvud som en kärlekshandling. En kärlekshandling som doftade precis som Jesu kärlekshandling på korset - himmel.

Kvinnan kände, genom Jesu kärlek, korsets väg och hon beredde honom för det oundvikliga. I detta ögonblick förenades Guds vilja och kärlek med människans längtan. Gud och människan hade funnit varandra. Kvinnan överöste Jesus med sin kärlek och Gud överöste kvinnan med sin. De var stämda till en och samma ton – den himmelska. Himmelen bröt igenom och doften av den himmelska kärleken fyllde huset och spred sig ut på gatan.

Genast uppstod splittring och avundsjuka och förnumstiga råd. Genast började den onde, genom goda människor, avundsjukt se på. Men kvinnan var fylld av glädje. Hon hade fått ge av sitt eget åt honom som gett hennes det liv som nu var hennes. Dagar skulle komma då elaka ord om hennes relation med Jesus skulle såra henne och göra henne rädd och orolig, kanske driva henne till tvivel, för så ser det kristna livets villkor ut i denna värld. Men i djupet av hennes inre hörde hon, i förtalsstormen, brudgummens röst som ropade hennes namn. Och hon såg ansiktet som hon längtade efter: Messias ansikte, Kristi ansikte, Jesu ansikte.

I dag ger Jesus oss berättelsen om en kvinna som gått in i kampen om sig själv och Gud – trons kamp. Det är också din kamp. Så som hennes liv blev till en Kristusdoft i världen – så kan också ditt liv bli till en Kristusdoft i världen.

Gör som kvinnan, träng dig fram till Jesus och se in i hans ögon. Då skall också du upptäcka vad hon upptäckte och du får fyllas av den kärlek som vågar allt, den rena kärleken som strömmar ur Jesu hjärta, genom dig och ut i världen.